



WIELKA KSIĘGA  
OLIMPIAD SZACHOWYCH

*Krzysztof Puszczyk*

**IV OLIMPIADA SZACHOWA  
PRAGA 1931**

IV Olimpiada Szachowa - Praga 1931



# IV Olimpiada Szachowa Praga 1931

**Krzysztof Puszczewicz**

Wydanie pierwsze 2014 (#PL 4.1-2014 PDF)

© Copyright Krzysztof Puszczewicz, Wrocław 2012-2014.  
Wszelkie prawa zastrzeżone do niniejszej publikacji  
oraz do serii „Wielka Księga Olimpiad Szachowych”.

Projekt okładki: Sebastian Paszkiewicz.

Źródło zdjęcia z okładki „Sala gry w Pradze”: KnudLysdal (chesshistory.com)

© Wszelkie prawa do wersji elektronicznej: Comrel 2012-2014,  
Internet: [www.comrel.pl](http://www.comrel.pl), e-mail: [comrel@comrel.pl](mailto:comrel@comrel.pl)



ISBN 978-83-63647-15-5



Dodatkowe informacje znajdziesz  
na oficjalnej stronie internetowej serii  
“Wielka Księga Olimpiad Szachowych”

<http://chess.comrel.pl>



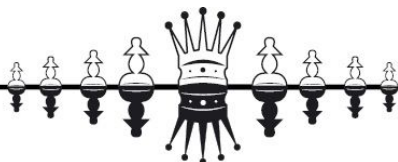
## Seria Olimpiad

“Wielka Księga Olimpiad Szachowych” – poczynając od 1927 roku – opisuje kolejne rozgrywane zawody olimpijskie – firmowane przez FIDE - zarówno męskie jak i kobiece. Najbardziej aktualne informacje dotyczące wydanych pozycji książkowych w serii, znajdują się na oficjalnej stronie: <http://chess.comrel.pl>.

Na dzień wydania niniejszej książki w serii ukazały się w sprzedaży następujące części Wielkiej Księgi Olimpiad Szachowych:

I Olimpiada	II Olimpiada	III Olimpiada	IV Olimpiada	I Kobięca Olimpiada
Londyn 1927	Haga 1928	Hamburg 1930	Praga 1931	Emmen 1957

Dalsze olimpiady są systematycznie opracowywane i wydawane zgodnie z ich chronologiczną kolejnością.



## IV Olimpiada

**Praga, 11 – 26 lipca 1931 r.**

**Kolejna, czwarta, Olimpiada zorganizowana została w Pradze. Czesi ubiegali się o powierzenie im organizacji tej imprezy, chcąc połączyć uroczystościami obchodów 50–lecia istnienia Czechosłowackiego Związku Szachowego.**

Jak już wiemy, począwszy od tego roku, każda drużyna miała składać się z czterech zawodników zasadniczych i jednego rezerwowego, ustawionych według siły gry, w kolejności zgłoszonej przed zawodami i której to nie wolno było zmieniać do końca Olimpiady: gracze mogli przesuwac się tylko do góry. Na przykład lider zespołu mógł grać wyłącznie na I szachownicy, a gracz rezerwowy – tylko na czwartej.

**Swoją chęć udziału zgłosiły 22 kraje, ale do Pragi ostatecznie przyjechało tylko 19 reprezentacji**, gdyż zgłoszone wcześniej drużyny Belgii, Estonii i Finlandii, nie dojechały. Tak czy inaczej – hamburski rekord uczestnictwa został pobity!

**Składy większości zespołów były jeszcze silniejsze niż przed rokiem.** Rewelacja poprzedniej Olimpiady, Austria, wzmocniła się Grünfeldem i Spielmannem. Nie zrezygnowała jednak z usług rutynowanego Lokvenca i uczestnika wielu turniejów – Kmocha. Na czele ekipy niemieckiej wystąpił jeden z najwybitniejszych szachistów w historii – Bogoljubow! Francję reprezentował ponownie mistrz świata Alechin, który tym razem nie stosował żadnych uników i grał wszystkie 18 partii!

**Polacy wystąpili w niezmiennym składzie**, a w zespole USA znów zagrali rewelacyjny Kashdan i weteran Marshall, a także uczestnik poprzednich Olimpiad Herman Steiner. Słabych Andersona i Philipsa zastąpili Dake (21 – letni wówczas gracz polskiego pochodzenia. Pełne jego nazwisko brzmiało: Artur W. Dakowski!) i Horowitz.

Gospodarze wystawili obok sławnego (i młodego!) Flohra oraz znanych już Gilga i Rejfira, dwóch debiutantów Opočensky'ego i Skaličkę, którzy okazali się silnym wzmocnieniem zespołu! Po dłuższej nieobecności przyjechała ekipa silnej Jugosławii, z Vidmarem w charakterze lidera i ze świetnie zapowiadającym się Pircem, „ukrytym” na trzeciej szachownicy.

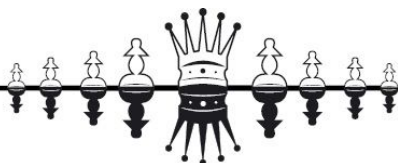
**Oslabiony był team węgierski: nie przyjechali ani doskonały Maroczy ani „rutyniarz” Nagy!** Natomiast zadebiutowali, ze zmiennym szczęściem, Lajos Steiner i Sterk. Barw Anglii po raz kolejny bronił Hindus Sultan Khan, który w styczniu 1931 roku, w ciekawym meczu zorganizowanym w Semmering (Austria) pokonał minimalnie „samego” Tartakowera wynikiem  $+4 -3 =5!$  Olimpiada w Pradze była ostatnim występem Akiby Rubinsteina.

**Wśród uczestniczących drużyn, za faworytów uważano Polskę, USA, Austrię, Jugosławię i Niemcy. Nie zaliczono natomiast do tej grupy Węgrów!**

**Rozgrywki poprzedzone szumną reklamą, przeprowadzono w kawiarni „U Novaku” (Praga II, ulica Vodičkova),** gdzie blisko 800 widzów codziennie śledziło przebieg rywalizacji, w której, jak zawsze, nie zabrakło niezwykle dramatycznych i niespodziewanych momentów! Wstęp na salę gry był płatny i wynosił 2,40 korony przy każdym wejściu. W pierwszym tygodniu Olimpiady grano po dwie rundy dziennie, co oznaczało często dziesięciogodzinny „dzień” pracy!

...

**(FRAGMENT DEMO - treść ograniczona)**



## Runda I, 12 lipca 1931 r.

„Polska, USA i Szwajcaria z kompletem punktów”

Wyniki I rundy:

Szwajcaria	<b>4,0 : 0,0</b>	Holandia
Hiszpania	<b>2,0 : 2,0</b>	Włochy
Rumunia	<b>1,0 : 3,0</b>	Anglia
Polska	<b>4,0 : 0,0</b>	Norwegia
Dania	<b>0,0 : 4,0</b>	USA
Łotwa	<b>3,0 : 1,0</b>	Litwa
Węgry	<b>1,5 : 2,5</b>	Jugosławia
Czechosłowacja	<b>2,0 : 2,0</b>	Szwecja
Francja	<b>1,5 : 2,5</b>	Austria
Niemcy	-	Pauza

**Już na początku Olimpiady kibice doczekali się wielkiej sensacji. Szwajcaria ograła do suchej „nitki” silną Holandię!** Na pierwszej szachownicy Johner pokonał Weeninka, a na trzeciej Zimmermann bardzo szybko stanął lepiej, gdyż Addicks już w dziewiątym ruchu popełnił duży błąd. Jednak Szwajcar realizował przewagę niedokładnie i po zaostreniu gry z kolei Holender dostał lepszą pozycję. Niestety po kolejnych dziewięciu posunięciach Addicks popełnił kolejny błąd, tym razem przegrywający i musiał podpisać kapitulację. Przy stanie 2:0 dla Szwajcarii pozostałe partie odłożono (W Pradze na pierwsze 40 posunięć zawodnicy mieli po 2 godziny, a potem partia była dogrywana). Gdy przerwano pojedynek Van Doesburgh – Rivier, szachista szwajcarski miał nie tylko znakomitą pozycję, ale i przewagę piona, co przy mocno zredukowanym materiale dawało ogromną szansę na wygraną. Dogrywka mogła skończyć się natychmiast, gdyż już w pierwszym posunięciu od momentu przerwania partii Van Doesburgh wykonał przegrywające posunięcie! Rivier przeoczył wykorzystanie tego błędu przeciwnika i musiał „męczyć” się jeszcze przez 13 ruchów i Szwajcaria prowadziła 3:0! Partia Van den Bosch – Naegeli bardzo przypominała w debiucie bój toczony na trzeciej szachownicy, ale grana była pod znakiem przewagi Holendra. Ale tu fatalny ruch pionem na pole „e5” wykonał Szwajcar, a Holender odpowiedział zamiast błędnej wymiany gońców (jak to zrobił Zimmermann) doskonałym odejściem gońca na pole „f4”. W dalszej fazie gry Van den Bosch nie docisnął przeciwnika, ale odłożył partię w lepszej pozycji, w której przewaga piona dawała szansę na uzyskanie honorowego punktu dla swojej ekipy. Niestety, dogrywkę realizował Holender bardzo niedokładnie, stracił figurę i Szwajcarzy triumfowali 4:0!

**Mecz Hiszpania – Włochy mimo remisowego zakończenia przyniósł cztery rezultatywne partie, przy czym wygrywały tylko białe!** Partie były krótkie i zacięte. Rosselli del Turco niepoprawnie poświęcił figurę w partii z Golmayo de la Torriente i szybko skapitulował. W odpowiedzi Monticelli pokonał Vilardebo. Chwilę potem Romi fatalnie zagrał hetmanem i prawie natychmiast pogratulował przeciwnikowi zwycięstwa. Partia Hellmann – Sanz była istną komedią pomyłek. Czarne szybko wygrały figurę i Hiszpania powinna triumfować 3:1 w całym meczu. Nastąpiła jednak obustronna, bardzo niedokładna gra. Jako ostatni pomylił się Sanz i triumfował Hellmann na wagę remisu w całym meczu!

**Mecz Rumunia – Anglia zakończył się wygraną ekipy Sultana Khana systemem „anty jugosłowiańskim”, czyli białymi remisą, a wygrane kolorem czarnym (Erdelyi – Sultan Khan 0:1, Yates – Baratz 0,5:0,5, Gudju – Thomas 0:1 i Winter – Wechsler 0,5:0,5).**

**Obrońcy pucharu Hamiltona – Russella zaczęli od zdobycia kompletu punktów ze słabą Norwegią.** Rubinstein wykorzystał debiutowy błąd Chri-



stoffersena i triumfował w miniaturce. Drugi polski „as”, Ksawery Tartakower musiał partię z Hansenem odkładać, ale w wygranej pozycji.

W meczu Dania – USA padły wyniki: Andersen – Kashdan 0:1, Marshall – Cruusberg 1:0, Ruben – Dake 0:1 i Horowitz – Lie 1:0. Odkładana była tylko partia Andersen – Kashdan, ale Amerykanin miał w niej... cztery piony przewagi!

Łotysze w ładnym stylu pokonali Litwinów. Przegrał tylko Apšenieks z Mikenasem na pierwszej szachownicy. Na pozostałych Pietrow, Feigins i Hasenfuss pokonali odpowiednio Šembergasa, Vistanekisa i Abramaviciusa.

Oslabione Węgry nie poradziły sobie z silną Jugosławią. Na pierwszych stołach podpisano remisy (Steiner L. – Vidmar, Asztalos – Vajda i Havasi – Kostić), a „ojcem” zwycięstwa był młody Pirc „bijąc” w dobrej partii Sterka.

**Bardzo ważny mecz Czechosłowacja – Szwecja po bojowym przebiegu dał remis.** Na pierwszej szachownicy Flohr w partii ze Stahlbergiem miał w końcówce wieżowej dwa piony przewagi. Jednak pozycja okazała się remisowa! Stoltz po trzech z rzędu błędach przegrał z Gilgiem przed trzydziestym posunięciem, przy czym była to jego jedyna porażka w Pradze! Partia Lundin – Opočensky zakończyła się remisem tuż pod koniec rundy.

Mistrz świata Alechin pokonał doskonałego Grünfelda, zmniejszając rozmiary porażki Francji z Austrią. Drużynie austriackiej udało się skompletować fantastyczny skład (Grünfeld, Spielmann, Kmoch, Becker i Lokvenc), co dawało jej szansę walki o najwyższe miejsca w tej Olimpiadzie!

Liczba zespołów była nieparzysta i dlatego przy ekipie jeszcze nie paauzującej będzie widnieć „gwiazdka” (\*).

**Stan po I rundzie:**

1 – 3	Szwajcaria*, Polska* i USA*	4,0
4 – 5	Łotwa* i Anglia*	3,0
6 – 7	Austria* i Jugosławia*	2,5
8 – 11	Hiszpania*, Czechosłowacja*, Szwecja* i Włochy*	2,0

IV Olimpiada Szachowa - Praga 1931

12 – 13	Węgry* i Francja*	1,5
14 – 15	Rumunia* i Litwa*	1,0
16 – 19	Niemcy, Dania*, Norwegia* i Holandia*	0,0



*Zdjęcia: Medale olimpijskie*

### 1. Gambit hetmański [D61] Van den Bosch (Holandia) – Naegeli (Szwajcaria)

1.d4 Sf6 2.c4 e6 3.Sc3 d5 4.Gg5 Sbd7 5.e3 c6 6.a3 Ge7 7.Hc2 0–0 8.Sf3 We8 9.Wd1 a6 10.Gd3 b5 11.c5 e5? (*Mamy podobną sytuację do partii rozgrywanej w tym meczu na trzeciej szachownicy*) 12.de5 Sg4 13.Gf4! (*Ten ruch zapewnia białym dużą przewagę, w przeciwieństwie do 13.Ge7, co wybrał Zimmermann*) 13...Gc5 14.Gh7 Kh8 15.b4 Ga7 16.e6! fe6 17.h3 Sh6 18.Gg5 Hc7 19.Hg6 Gb7 20.Gh6?! (*Dużą przewagę białych podkreślało 20.Gf4!*) 20...Sf8! (*Tego ruchu białe prawdopodobnie nie widziały*) 21.Hh5 (*21.Gg7!*) 21...gh6 22.Gb1 Hg7 23.Se5 We7 24.0–0?! (*Poprawne było 24.Se2 z planem umieszczenia skoczka na polu „f4”. Ta strata tempa dała czarnym brakujący „oddech” do wyrównania pozycji*) Gb8! 25.Sg4 Hg5 (*Skoczek „c3” był nietykalny. Po 25...Hc3 26.Wd4! Ga7 27.Hh6 Sh7 28.Sf6! Gd4 29.ed4 wygrywały białe*) 26.Hh6 Hh6 27.Sh6 (*Powstała końcówka z pionem przewagi u białych. Trudno uwierzyć, że Van den Bosch nie potrafił tej partii nawet zremisować*) 27...Ge5 28.Wc1 a5 29.f4 Gg7 30.Sg4 ab4 31.ab4 Wa3 32.Se5? (*32.Se2*) 32...Wb3 33.Sa2 We3 34.Sc6 Gc6 35.Wc6 Gd4 36.Kh1 Wg7 37.Sc1 Wc3 38.Wc3 Gc3 39.Sd3 Sd7 40.Gc2 Wg3 41.Wb1 Sb6 42.Sc5 We3 43.Wb3 d4 44.Kg1? (*Konieczne było 44.Gd3! Teraz czarne staną lepiej*) 44...Sd5! 45.Sd3 We2 46.Gb1 Se3 47.g4 Sc4 48.Se5 Sd2 49.Wa3?? (*Ten ruch kosztuje całą partię. Ratowało 49.Wc3! dc3 50.Gd3*) 49...Sb1 50.Wa8 Kg7 51.Wa7 Kf8 52.g5 We5?! (*Doskonałe było 52...d3!! i jeśli 53.Sd3, to 53...Sd2! 54.Wd7 Gd4! z wygraną. Jednak ofiara jakości, po dłuższej „drodze” także prowadzi do wygranej*) 53.fe5 d3 54.Wd7 d2 55.h4 Ge5 56.h5 Gf4 57.h6 Gg5 58.h7 Gf6 59.Kf1 Ke8 60.Wd3 Kf7 61.Ke2 Kg7 62.Wh3 Kh8 63.Wh1 Sc3 64.Kd2 Sd5 65.Ke2 Sb4 66.Wb1 Sd5 67.Wc1 Kh7 68.Wc6 Kg6 i białe poddały się.

### 2. Gambit hetmański [D64] Zimmermann (Szwajcaria) – Addicks (Holandia)

1.d4 d5 2.c4 e6 3.Sc3 Sf6 4.Gg5 Sbd7 5.e3 Ge7 6.Sf3 0–0 7.Wc1 c6 8.a3 We8 9.Hc2 e5? (*Ten ruch był przyczyną wszystkich kłopotów czarnych*) 10.de5! Sg4 11.Ge7?! 11...He7 12.cd5 Sde5 13.Ge2 Sf2! (*Czarne wykorzystują niedokładność przeciwnika w 11 posunięciu*) 14.0–0?! (*Mozna było grać 14.Kf2 Sg4 15.Ke1 Se3 16.Hd2 cd5 17.Kf2 Sg4 18.Kg1 z przewagą, ale w ostrej pozycji. Teraz lepiej stanęły czarne*) 14...Sfg4 15.Hd2 Hd6? (*Czarne grają na bardzo widoczną pułapkę 16...Sf3 Wf3 17.Hh2, a tymczasem po 15...Sf3! Wf3 16.He5 stanęłyby doskonale*) 16.Se5 We5?! (*Silniejsze było 16...He5*) 17.Gg4 Gg4 18.Hd4 Gh5?? (*Ale dopiero ten ruch przegrywa*) 19.dc6!! Hd4 20.ed4 Wa5? 21.cb7 Wb8 22.Sb5! Gg4 23.Sd6 Wd5 24.Wc8 Gc8 25.bc8H Wc8 26.Sc8 Wd7 27.d5 Wd5? 28.Se7 i czarne poddały się.

**3.Gambit hetmański [D64]  
Van Doesburgh (Holandia) – Rivier (Szwajcaria)**

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Sf3 Sf6 4.Sc3 e6 5.Gg5 Ge7 6.e3 Sbd7 7.Hc2 0–0  
8.Wc1 dc4 9.Gc4 b6 10.0–0 Gb7 11.Gd3 h6 12.Gf6 Gf6 13.Wfd1 He7 14.He2  
Wad8 15.Ga6 Ga8 16.Se4 c5 17.Sf6 Hf6 18.Gb5 cd4 19.Wd4 Se5 20.Se5 He5  
21.Wcd1 Wd4 22.Wd4 Wc8 23.Wc4 Wd8 24.Wc1 Hd5 25.f3 Ha2 26.Gd3 Ha5  
27.Wd1 Kh8 28.Gc2 Wd1 29.Hd1 Hd5 30.He2 Gc6 31.Gd3 Hc5 32.Kf2 g6  
33.Hd2 a5 34.Ke2 Kg7 35.Gc2 e5 36.Ge4 Gb5 37.Kf2 f5 38.Gb1 f4 39.Ga2 a4  
40.Ge6 g5 41.g3?? (*Poprawne było 41.Ga2. Ten ruch mógł od razu doprowadzić białe do zguby, po 41...fe3! 42.He3 Hc2! 43.Ke1 Hb1 44.Kd2 Hb2*) Kf6??  
(*Dwa znaki zapytania za przeoczenie wygrywającej kontynuacji*) 42.Ga2(*Białe naprawiają swój błąd, ale pozycja nadal jest trudna*)42...Ke7 43.gf4 gf4  
44.Gg8 Gc6 45.Ga2 b5 46.Gb1 b4 47.Kg2? fe3 48.Hd3 e4 (*48...Hd4!*)49.fe4  
Hg5 50.Kf3 Hf6 51.Ke3Hb2 52.Hf1(*Lepsze było 52.Hc4, ale oczywiście partii nie ratowało*)52...Hc3! 53.Gd3 Gb5 i białe poddały się.

**4.Obrona słowiańska [D18]  
Golmayo de la Torriente (Hiszpania) – Rosselli del Turco (Włochy)**

1.d4 d5 2.Sf3 Sf6 3.c4 c6 4.Sc3 dc4 5.a4 Gf5 6.e3 Sa6 7.Gc4 Sb4 8.0–0  
e6 9.He2 Ge7 10.e4 Gg4 11.Ge3 0–0 12.Wac1 Ha5 13.h3 Gh5 14.g4 Gg6  
15.Sd2 h6 16.f4 Wfe8 17.Wf2 Sfd5?? (*Niezrozumiała decyzja. Naturalne było 17...Wad8*) 18.f5! (*Teraz białe zdobywają figurę i ich wygrana nie budzi wątpliwości*)18...ef5 19.gf5 Gh7 20.ed5 Gg5 21.Sf1 cd5 22.Gb5 We7 23.Hd2 a6  
24.Gg5 hg5 25.Sd5 ab5 26.Se7 i czarne poddały się.

**5.Partia katalońska [E00]  
Soler (Hiszpania) – Romi (Włochy)**

1.d4 Sf6 2.c4 e6 3.Sc3 b6 4.Hc2 Gb7 5.e4 c5 6.d5 e5 7.f4 Gd6 8.Sb5 He7  
9.Sf3 ef4 10.Sd6 Hd6 11.e5 He7 12.Gf4 d6 13.0–0–0 de5 14.Ge5 0–0 15.Gd3  
Sbd7 16.Gf4 h6 17.Wde1 Hd8 18.g4 b5 19.b3 a5 20.a4 ba4 21.ba4 We8 22.g5  
hg5 23.Sg5 We1 24.We1 Hf8?? (*Ten ruch natychmiast przegrywa. Na polu „f8” należało umieścić skoczka*) 25.Gh7 Kh8 26.Gd6!!We8 27.Gf8 We1 28.Kd2 i  
czarne poddały się.

**(FRAGMENT DEMO - treść ograniczona)**